

Załącznik
do Uchwały Nr....../25
Rady Miejskiej w Zwierzyńcu
z dnia

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE ZWIERZYNIEC
NA LATA 2025-2030**

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	2
1. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej – podstawowe pojęcia i definicje	3
2. Diagnoza problemu przemocy domowej w świetle badań krajowych.....	4
3. Diagnoza problemu przemocy domowej na terenie Gminy Zwierzyniec.....	7
4. Adresaci programu	14
5. Założenia programowe i kierunki planowanych działań	15
6. Cele, zadania i wskaźniki realizacji programu.....	15
7. Opis realizacji programu	18
8. Metody i techniki realizacji programu	20
9. Budżet programu	22
10. Monitorowanie i ewaluacja programu.....	22
Podsumowanie	23
Bibliografia wykorzystana przy opracowaniu Programu	23
Harmonogram wdrażania programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Zwierzyniec na lata 2025-2030.....	24
Plan wydatków na realizację celów określonych w Programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na terenie Gminy Zwierzyniec w latach 2025-2030	27

Wprowadzenie

Jeszcze do niedawna powszechnie uważano, że przemoc domowa występuje rzadko i wyłącznie w rodzinach patologicznych, a agresję pomiędzy członkami rodziny uważano za jedną z wielu normalnych form zachowania społecznego. Przemoc stosowana przez osobę dorosłą wobec bliskich, w tym dzieci, postrzegana była jako akceptowany sposób sprawowania nad nimi władzy i kontroli.

Dopiero w latach 90-tych w Polsce, przemoc w rodzinach zaczęto traktować jako problem społeczny. Od tego czasu podejmowano wiele różnych inicjatyw na poziomie centralnym i wojewódzkim na rzecz ochrony osób przed przemocą. Podjęto też badania nad skutecznością ochrony osób doświadczających przemocy od bliskich, które pokazały, że aby problem rozwiązać, należy przede wszystkim położyć nacisk na działania zlokalizowane najbliżej osób doświadczających przemocy, czyli w miejscu ich zamieszkania lub pobytu. Niniejszy program jest planem wprowadzenia lokalnych rozwiązań, nakierowanych na przeciwdziałanie przemocy oraz minimalizowanie jej skutków, jeśli pojawi się w rodzinach, zagrażając prawidłowemu ich funkcjonowaniu.

Główną istotą programu jest zdiagnozowanie skali problemu przemocy domowej na terenie Gminy Zwierzyniec, określenie celów w zakresie ograniczenia problemu lub zminimalizowania jego skutków oraz wdrożenie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy od bliskich. Jednym z kierunków działań planowanych w ramach programu jest poprawa skuteczności wsparcia udzielanego osobom doznającym przemocy domowej. Inny to skuteczne wdrożenie procedur interwencyjnych wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy oraz uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy przemocy i jej skutki.

Program adresowany jest zarówno do osób doznających przemocy domowej, jak i osób stosujących przemoc oraz szeroko rozumianej społeczności lokalnej.

Program składa się z kilku części. W części pierwszej programu przedstawiono charakterystykę zjawiska przemocy domowej, wyjaśniono podstawowe pojęcia oraz schemat funkcjonowania ofiary i sprawcy przemocy. Kolejną część stanowi diagnoza społeczna problemu przemocy domowej na obszarze kraju oraz na terenie Gminy Zwierzyniec. W dalszej części określono założenia programu z uwzględnieniem faktu, że przemoc jako problem społeczny jest obecna w życiu społeczności, a następnie - w odniesieniu do przeprowadzonej diagnozy problemu - zdefiniowano cele i działania, które zaplanowano do realizacji na poziomie gminy. Program zawiera też opis sposobu wdrożenia tych działań oraz ich monitorowania i ewaluacji, opis sposobu finansowania działań programowych, a także harmonogram ich wdrażania.

Program obejmuje pięcioletnią perspektywę czasową rozpoczynającą się od 2025 roku a kończącą się na 2030 roku. Taki okres czasu pozwoli wdrożyć najważniejsze działania związane z bezpieczeństwem i ochroną osób doznających przemocy oraz podjąć próbę wypracowania skutecznego systemu oddziaływania wobec osób stosujących przemoc domową.

Program jest jednym z narzędzi niezbędnych do realizacji celu nr 6 Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zwierzyniec na lata 2025-2034.

Program jest spójny z założeniami i celami Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej przyjętego uchwałą Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030 (M.P. 2023, poz. 1232).

1. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej – podstawowe pojęcia i definicje

Dom rodzinny postrzegany jest jako środowisko, w którym człowiek czuje się bezpiecznie. Dla wielu ludzi dom rodzinny jest jednak miejscem, w którym doznaje się krzywd i cierpienia, upokorzenia i bólu od najbliższych członków rodziny.

Rodzina, która nie sprzyja zaspokojeniu podstawowych potrzeb jej członków, zwłaszcza potrzeby bezpieczeństwa, nie może być traktowana jako właściwe środowisko do życia i rozwoju, stąd niezwykle istotna jest kwestia podejmowania interwencji we wszystkich przypadkach dysfunkcji w rodzinie, zwłaszcza w przypadku przemocy.

Przemoc definiowana jest na wiele sposobów. Wszystkie jednak podkreślają, że jest to działanie zamierzone, intencjonalne, świadome, z wyraźną przewagą siły ze strony agresora. Intencją działania jest wyrządzenie komuś krzywdy, narzucenie mu władzy, dokonanie bezprawnych czynów, godzenie w czyjąś osobistą wolność, naruszenie praw i dóbr osobistych wywołujących cierpienie i szkody. Takie działania skierowane przeciwko członkom rodziny wykraczają poza społeczne normy i zasady relacji międzyludzkich.

Na podstawie treści zapisu zawartego w art. 2 ust.1, pkt 1 ustawy z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej¹ pod pojęciem „przemocy domowej – należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;”.

Prowadzona przez wiele lat systematyczna diagnostyka przemocy pozwala stwierdzić, że przemoc:

- jest procesem, przebiega według określonego schematu i raczej nie pojawia się znienacka,
- ma tendencje do powtarzania się i rzadko jest jednorazowym epizodem,
- toczy się w wymiarze dominacji i uległości, gdyż osoba stosująca przemoc (potocznie zwana sprawcą) dąży do uzyskania totalnej dominacji nad osobą doznającą przemocy (potocznie zwaną ofiarą),

¹ Patrz; Dz.U. tj. z 2024, poz.424 z późn.zm.

- nie jest zjawiskiem niezależnym od udziału człowieka, co oznacza, iż jest on zdolny do radzenia sobie ze złością, która czyni go sprawcą (mit - „nie mogę, to jest silniejsze ode mnie”) a przemoc jako zachowanie używane przez sprawców jest maską dla „nie chcę”,
- odpowiedzialność zawsze jest po stronie sprawcy, niezależnie od tego co zrobiła ofiara,
- przemoc przejawia się w różnych formach.

Znawcy tematyki, między innymi J. Mellibruda definiują przemoc jako „intencjonalne zachowanie naruszające wszelkie prawa i dobra osobiste jednostki, w sposób uniemożliwiający jej obronę i powodujące szkody psychiczne, fizyczne, symboliczne i materialne”². Ważnym kryterium w tej definicji jest dysproporcja sił, która odróżnia zjawisko przemocy od konfliktu czy agresji.

Na przemoc domową można spojrzeć w czterech perspektywach: prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej. W perspektywie prawnej przemoc jest przestępstwem, karanym pozbawieniem wolności na podstawie art. 207 kodeksu karnego, dotyczącego znęcania się fizycznego lub moralnego nad członkiem rodziny. W kwestii moralnej przemoc to krzywdzenie słabszego, a sprawca powinien być potępiany za swoje czyny przez społeczeństwo. Perspektywa psychologiczna zwraca uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, odsłania wszystkie mechanizmy sterujące przemocą i relacje między sprawcą a ofiarą. Perspektywa społeczna zwraca uwagę głównie na koszty jakie wywołuje przemoc, ale też na obyczaje i postawy społeczeństwa, które często usprawiedliwiają przemoc.

Pomimo wielu lat prowadzenia różnorodnych badań statystycznych trudno jest dokładnie oszacować rozmiary przemocy domowej. Mimo wielu działań interwencyjnych nie wszystkie przypadki przemocy daje się zidentyfikować. Wiele osób doznających przemocy nie ujawnia tego, co się dzieje w ich domach, dlatego edukacja i przeciwdziałanie przemocy zajmują tak ważne miejsce w obszarze wsparcia społecznego.

Wspieranie osób doświadczających przemocy znalazło swoje odzwierciedlenie w wielu publikacjach oraz aktach prawnych. W ustawodawstwie polskim kwestie te określają między innymi przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w rozdziale drugim „Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” oraz przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, które dokładnie wskazują poziomy oddziaływania, szczegółowe zadania poszczególnych podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz sposoby realizacji tych zadań. Jednym z wielu zadań jest wdrożenie programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony ofiar przemocy, co czyni zasadnym opracowanie i wprowadzenie w życie zapisów niniejszego dokumentu.

2. Diagnoza problemu przemocy domowej w świetle badań krajowych

Przemoc domowa jest w Polsce, podobnie jak w innych krajach, jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku. Niebagatelny wpływ na stosowanie przemocy domowej ma dziedziczenie

² J. Mellibruda, R. Durda, H. D. Sasal, *O przemocy domowej. Poradnik dla lekarza pediatry*, PARPA, Warszawa 1998, s.16.

wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia. Dzieci wychowujące się w środowisku domowym z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc.

Wpływ na stosowanie przemocy domowej może mieć także uzależnienie od alkoholu lub jego nadużywanie. Statystyki pokazują, że wiele osób stosujących przemoc domową w chwili popełnienia czynu jest pod wpływem alkoholu. Należy pamiętać, że alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności.

Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie. Coraz częściej przyczyną przemocy domowej jest uzależnienie nie tylko od alkoholu, ale także od innych substancji psychoaktywnych. Zgodnie z danymi przedstawionymi w Raporcie z 2020 roku o stanie narkomanii w Polsce – w 2018 roku odsetek populacji w wieku 15–64 lata sięgających po narkotyki wynosił 5,4%. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w oparciu o postanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej realizowanego w różnych perspektywach czasowych zlecało przeprowadzenie badań mających na celu zdiagnozowanie zjawiska przemocy domowej. Badania realizowano co dwa lata wskazując w nich szczególnie obszary poddawane analizie.

W 2019 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej było realizowane badanie pn. „Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie”, które pokazało, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy domowej, jak i na temat mechanizmów doznawania przemocy. Na poziomie deklaracyjnym zdecydowana większość Polaków nie myśli o przemocy domowej w sposób stereotypowy i potrafi zidentyfikować zachowania, które świadczą o występowaniu przemocy. Badanie pokazało, że ok. 85%–90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej. Nadal jednak około 10% dorosłych osób uznaje różnego rodzaju przemocowe zachowania za normalne.

Kobiety i mężczyźni nieco różnią się w tym, jak postrzegają przemoc. W największym stopniu te różnice uwidaczniają się w odniesieniu do stwierdzenia „Rodzice mają prawo bić swoje dzieci”, z którym zgadza się 13% mężczyzn i 5% kobiet. Ogólną regułą jest to, że mężczyźni w większym zakresie akceptują dopuszczalność analizowanych w badaniu przejawów przemocy. Najbardziej kontrowersyjna opinia na temat przemocy domowej to stwierdzenie: „Ofiary przemocy domowej akceptują swoją sytuację”. W tym przypadku Polacy są podzieleni niemal po równo – około 40% zgadza się z tym poglądem i tyle samo nie zgadza, pozostałe osoby nie mają wyrobionego zdania. Osoby, które uważają, że z różnych powodów lepiej nie wtrącać się w życie rodzin doznających przemocy, stanowią około kilkunastu procent ogółu społeczeństwa. Zdaniem ekspertów waga tego problemu jest większa, bo ludzie, którzy realnie obserwują przemoc w swoim otoczeniu, rzeczywiście boją się reagować lub też nie wiedzą, co powinni zrobić. Z tego względu działania edukacyjne i kampanie społeczne powinny koncentrować się również na świadkach przemocy i na tym, jak należy reagować w sytuacji bycia świadkiem przemocy.

W 2019 roku Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zlecił przeprowadzenie badania nad skutecznością programów dla osób stosujących przemoc domową. Badanie pn. „Skuteczność oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie” pokazało, że programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc oceniane są jako skuteczne (82,9%) przez osoby prowadzące programy. Członkowie zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych również w większości oceniali programy jako skuteczne.

W 2021 r. na zlecenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej zostało przeprowadzone badanie „Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci”. Głównym celem badania było dokonanie diagnozy skali zjawiska przemocy domowej wobec dzieci w Polsce. Według Polaków najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy domowej wobec dzieci była przemoc psychiczna. W drugiej kolejności najczęściej występujące to: zaniedbanie oraz przemoc fizyczna. Prawie co piąte dziecko w Polsce doznawało przemocy fizycznej (19%) i psychicznej (18%), 9% doznało przemocy ekonomicznej, a 8% seksualnej.

Nieznacznie częściej osobą stosującą przemoc był mężczyzna. 54% mężczyzn przyznało, że zdarzyło im się dać dziecku klapsa, w porównaniu do 45% kobiet. Co piąty Polak przyznał, że były sytuacje, kiedy obrażał, zwymyślał dziecko oraz uderzył je dłonią po ciele, a 15% przyznaje, że zdarzyło mu się zastraszać dziecko (odpowiednio 13%, 15% oraz 9% w przypadku kobiet). 38% dzieci poniżej 18 lat dostało od rodzica/opiekuna klapsa. 16% dzieci poniżej 18. roku życia było obrażane i wyzywane, 12% zostało kiedykolwiek uderzone dłonią po ciele, a 8% doznaje/doznawało zastraszania.

Większość osób (61%), które zaobserwowały przemoc w swoim otoczeniu, podjęła w związku z tym działania. Była to przede wszystkim rozmowa, uświadomienie problemu (26%) oraz zgłoszenie na Policję (20%) czy do pomocy społecznej (18%). Osoby, które nie podjęły żadnych działań w związku z zauważeniem występowania przemocy, przyznały, że nie zrobiły tego głównie ze względu na poczucie, że nie chcą się wtrącać (19%) oraz z obawy i strachu (19%).

Polacy ocenili swoją wiedzę dotyczącą przemocy domowej na dość wysoką. Prawie połowa (49%) uważa, że wie o przemocy domowej wobec dzieci dużo lub sporo (43%). Zdaniem prawie co trzeciego Polaka (34%) problem przemocy domowej wobec dzieci w trakcie pandemii nasilił się. Osoby, które miały kontakt z instytucjami lub korzystały z ich pomocy w czasie pandemii, generalnie oceniają, że spadła ich dostępność, natomiast nie wpłynęło to znacząco na pogorszenie się skuteczności otrzymanej pomocy.

Doświadczenia przemocy w dzieciństwie w bardzo dużym stopniu rzutują na dorosłe życie. Wyniki badania pokazały, że prawie co trzeci Polak (32%) przyznaje, że w dzieciństwie doświadczał przemocy fizycznej, a 28% badanych przyznało, że doznawało przemocy psychicznej. Przemocy najczęściej dopuszczali się członkowie najbliższej rodziny: ojciec, matka, rodzeństwo.

Zdecydowana większość Polaków (81%) była również świadoma, że dziecko doznaje przemocy także wtedy, gdy widzi przemoc między swoimi rodzicami. Polacy byli prawie jednomyślni w przekonaniu, że każdy, kto dostrzeża przemoc w rodzinie wobec dziecka, powinien zareagować.

W 2022 roku Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej zleciło przeprowadzenie badań na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie wśród kolejnej grupy osób, która może być

szczególnie narażona na stosowanie przemocy domowej, tj. wśród osób starszych i niepełnosprawnych. Z przeprowadzonych badań wynika, że wśród osób niepełnosprawnych najczęściej była wskazywana przemoc psychiczna (jej doznawanie zadeklarowało 78,1% osób niepełnosprawnych biorących udział w badaniu) oraz fizyczna (57,8%). W przypadku osób starszych – przemoc psychiczna (87,3%), fizyczna (43,1%) i ekonomiczna (43,1%). Podobnie w przypadku osób starszych i osób niepełnosprawnych – przemoc psychiczna (70,2%) oraz fizyczna (45,2%) i ekonomiczna (41,1%).

Najczęściej występującą formą przemocy wobec osób starszych była przemoc psychiczna, a następnie przemoc fizyczna, ekonomiczna i zaniedbanie, a najrzadziej przemoc seksualna. Przemocy fizycznej doznawały najczęściej osoby niepełnosprawne – 57,8% respondentów z tej grupy; w następnej kolejności osoby starsze niepełnosprawne – 45%; najrzadziej, ale równie często osoby starsze. Przemocy psychicznej najczęściej doznawały osoby starsze 87% i osoby niepełnosprawne 78%. Natomiast osoby starsze niepełnosprawne wskazały, że doznają przemocy psychicznej w 7%.

Inaczej wyglądała sytuacja w przypadku przemocy seksualnej, której wśród badanych najczęściej doznawały osoby niepełnosprawne – co piąty badany z tej grupy; a w dalszej kolejności także co 6. osoba starsza niepełnosprawna oraz co 8. badana osoba starsza. Przemoc ekonomiczna była najczęściej doznawana przez osoby starsze – 43% i osoby starsze niepełnosprawne – 41%. Doznawała jej też co trzecia badana osoba niepełnosprawna.

Zaniedbania doznała co trzecia badana osoba starsza, 3% osób starszych niepełnosprawnych i co piąta badana osoba niepełnosprawna.

Jednym z ważniejszych wniosków płynących z pogłębionych wywiadów jakościowych, które dotyczyły rodzajów przemocy, jakiej doznają osoby starsze i osoby niepełnosprawne, jest to iż prawie zawsze różne formy przemocy łączyły się ze sobą i były stosowane razem lub naprzemiennie w stosunku do tej samej osoby.

Osobami stosującymi przemoc domową wobec osób starszych i niepełnosprawnych byli najczęściej mężczyźni z najbliższego środowiska domowego: mężowie, partnerzy, ojcowie, a rzadziej dorośli synowie.

Najczęściej wskazywane przejawy przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych to znieważanie, wyzwiska, ośmieszanie, lekceważenie, zastraszanie, szantażowanie, zabieranie/używanie własności osoby starszej bez jej zgody, popychanie, szturchanie, zabieranie pieniędzy.

3. Diagnoza problemu przemocy domowej na terenie Gminy Zwierzyniec

Przemoc jako problem społeczny na terenie Gminy Zwierzyniec widoczna była od wielu lat w statystykach odzwierciedlających interwencje Policji oraz działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzyncu prowadzone na rzecz osób doznających przemocy. Badania statystyczne problemu przemocy wykonano też na potrzeby opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zwierzyniec na lata 2025-2034.

Potwierdzeniem, że problem występuje na terenie Gminy jest aktualny materiał jakim dysponuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu - jednostka zajmująca się wspieraniem osób z problemami przemocy domowej oraz Zespół Interdyscyplinarny - podmiot koordynujący działania w zakresie rozwiązywania problemów przemocy domowej na terenie Gminy. W analizie problemów występujących na terenie Gminy, badanych z perspektywy działań pomocy społecznej, przemoc domowa pojawia się stosunkowo rzadko i zajmuje dziewiąte miejsce pod względem natężenia wśród innych problemów, co ilustruje zamieszczone poniżej zestawienie.

Tabela 1. Zestawienie najczęściej występujących problemów społecznych w Gminie Zwierzyńcu w 2023 roku

Problem społeczny	Liczba rodzin z problemem w 2023r.
ubóstwo i brak środków do życia	68
długotrwała lub ciężka choroba	57
niepełnosprawność	49
problemy wieku starszego:	49
w tym samotnego zamieszkania	34
bezrobocie	38
wielodzietność	16
samotne rodzicielstwo	14
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi	10
przemoc domowa	9
alkoholizm	5
problemy adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego	2

Źródło: opracowanie na podstawie sprawozdania MRPiPS 03 z realizacji zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu.

W działaniach MOPS najbardziej widoczne są problemy rodzin w kategoriach:

- ubóstwa,
- problemów zdrowotnych,
- niepełnosprawności,
- problemów samotności osób starszych i trudności w funkcjonowaniu.

Problem przemocy domowej także jest obecny w życiu niektórych rodzin na terenie Gminy. Analiza statystyczna prezentowanych badań nie pozwoliła na jednoznaczne stwierdzenie, jak często problem przemocy występuje w rodzinach. Jednakże można stwierdzić, że problem jest obecny w świadomości i odczuciach mieszkańców i należy podjąć wszelkie starania, aby diagnozować go jeszcze dokładniej.

Według opinii specjalistów na terenie Gminy Zwierzyniec przemoc występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami, brakiem zatrudnienia i zarobkowania. Z obserwacji pracowników socjalnych MOPS, Policji oraz innych członków Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

Problem przemocy poddano więc analizie przez pryzmat działań Zespołu Interdyscyplinarnego, którego celem jest przeciwdziałanie przemocy domowej w Gminie Zwierzyniec, powołanego Zarządzeniem Nr 85/23 Burmistrza Zwierzyńca z dnia 19 września 2023 r.

Prace Zespołu polegają między innymi na powoływaniu grup diagnostyczno-pomocowych, które skupiają się na prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty”, w wyniku której podejmowane są działania, mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej. Liczbę spraw prowadzonych w ramach procedury „Niebieskie Karty” można uznać za jeden z najbardziej wiarygodnych wskaźników zjawiska przemocy domowej, możliwy do zaobserwowania z zastosowaniem dostępnych metod i technik badawczych.

Tabela 2. Liczba spraw zgłoszonych i prowadzonych w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2021-2023 na terenie Gminy Zwierzyniec

Rok	Liczba prowadzonych „NK” w danym roku (ogółem)	Liczba „NK” założonych w danym roku jako nowe	Liczba „NK” założonych w danym roku jako nowe w rodzinach z dziećmi
2021	22	16	4
2022	14	7	1
2023	13	7	5

Źródło: opracowanie na podstawie dokumentacji ZI w Zwierzyńcu

Na przestrzeni analizowanego okresu widoczny jest spadek liczby spraw zgłoszonych w ramach procedury „Niebieskie Karty” jak i prowadzonych przez ZI. Procedura „NK” najczęściej podejmowana jest na skutek interwencji Policji lub pracowników MOPS. Chociaż przemoc występuje rzadko, to należy zauważyć, że jest problemem bardzo trudnym dla osób jej doświadczających, skoro decydują się wzywać policję dla zapewnienia sobie i członkom swoich rodzin bezpieczeństwa.

Przemoc jest problemem pewnej liczby rodzin, które wychowują dzieci. Wprawdzie trudno w tej kwestii o rzetelne statystyki, bowiem nie ma możliwości prowadzenia dokładnych badań tego problemu w inny sposób, niż przez analizę zgłoszonych przypadków przemocy, jednak na podstawie działań prowadzonych w ramach procedury „Niebieskie Karty” można stwierdzić, że problem ten jest obecny. Z relacji osób zajmujących się pomocą rodzinom

dotkniętym przemocą wynika, że dzieci doświadczają przemocy nawet wówczas, gdy są jej świadkami, a nie tylko gdy dotyka ich bezpośrednio.

Działania Zespołu Interdyscyplinarnego prowadzone przy zastosowaniu procedury „Niebieskie Karty” polegają między innymi na dokładnym diagnozowaniu problemu i podjęciu stosownych kroków w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobie/rodzinie, zaprzestania stosowania przemocy oraz ukarania osób winnych. W tym obszarze podejmowana jest także współpraca z policją, prokuraturą i sądem.

Przebieg działań prowadzonych na rzecz osób podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej przez pryzmat procedury „Niebieskie Karty” pokazuje zamieszczone poniżej zestawienie.

Tabela 3. Liczba spraw/postępowań w ramach procedury „Niebieskie Karty” wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej

Rok	Liczba wniosków złożonych do organów ścigania (policja, prokuratura) i sądu	Liczba postępowań przeciwko osobom podejrzewanym o stosowanie przemocy domowej umorzonych w danym roku	Liczba wydanych w danym roku zakazów zbliżania się osób podejrzewanych o stosowanie przemocy do osób doświadczających przemocy domowej	Liczba nakazów opuszczenia lokalu wydanych osobom stosującym przemoc domową
2021	14	0	1	1
2022	3	0	1	1
2023	5	0	3	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji ZI

Jak widać na podstawie tej statystyki, każdego roku kierowane są wnioski o podjęcie działań względem osób stosujących przemoc wobec bliskich. Są to działania niezbędne do zapewnienia ochrony osobom doznającym przemocy, bowiem priorytetem w tej sytuacji jest bezpieczeństwo i zapewnienie zwłaszcza dzieciom warunków do prawidłowego rozwoju.

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz przeciwdziałania przemocy opierają się głównie na zapewnieniu wsparcia i ochrony osobom doznającym przemocy, czemu sprzyja również zastosowanie sankcji wobec osób stosujących przemoc. Analiza zamieszczonych wyżej wartości pokazuje, że mimo spadku liczebności wniosków do policji i prokuratury o wszczęcie postępowań przygotowawczych wobec osób stosujących przemoc, wzrasta liczba konkretnych sankcji zastosowanych wobec tych osób. Jest to oznaką zapewnienia ochrony osobom doznającym przemocy, coraz bardziej odpowiedzialnego podejścia do problemu i coraz bardziej skutecznym środkiem zwalczania przemocy. Działania te są także odzwierciedleniem coraz lepszej współpracy podmiotów zajmujących się wsparciem i ochroną osób doznających przemocy domowej, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu, policji, prokuratury i sądu.

Oprócz działań mających na celu wprowadzanie sankcji wobec osób stosujących przemoc wdrażane są także działania terapeutyczne i wspierające, w tym programy korekcyjno-edukacyjne i programy terapeutyczne, a także terapia dla osób doświadczających przemocy, będących w kryzysach.

W działaniach specjalistów zajmujących się prowadzeniem procedury „Niebieskie Karty” coraz częściej pojawiają się informacje o terapii osób doświadczających przemocy, pracy socjalnej na rzecz rodzin oraz informacji i konsultacji w zakresie zapewnienia wsparcia, bezpieczeństwa i coraz lepszego radzenia sobie z problemem przemocy domowej.

Analiza działań podejmowanych na rzecz osób doświadczających przemocy wskazuje, że poziom skuteczności gminnego systemu wspierania tych osób jest coraz lepszy, coraz bardziej skuteczny, czego dowodem jest liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” oraz pozytywne opinie osób wspieranych.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest nie tylko podejmowanie interwencji w sprawach przemocy w rodzinach, ale też projektowanie działań profilaktycznych zmierzających do ograniczenia skutków przemocy adresowanych do społeczności lokalnej. Do niedawna uważano, że przemoc domowa występuje rzadko i wyłącznie w rodzinach patologicznych a agresję pomiędzy członkami rodziny uważano za jedną z wielu normalnych form zachowania w codziennym życiu. Obecnie wiadomo, że przemoc może mieć miejsce w różnych środowiskach, nie tylko wśród osób i rodzin najuboższych, ale też rodzin o wysokim statusie społecznym, zamożnych i uważanych przez środowisko za rodziny funkcjonujące prawidłowo.

Mimo podejmowanych działań problem przemocy nie zawsze zostaje ujawniony. Kompleksowe zbadanie tego problemu wymaga dalszych działań członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz innych instytucji, z wykorzystaniem analiz procedury „Niebieskie Karty” oraz różnych metod, które pomogą szczegółowo poznać i opisać skalę przemocy domowej na terenie Gminy Zwierzyniec.

Przedstawione dane nie odzwierciedlają rzeczywistej skali tego problemu. Można tu wysnuć wniosek, że jest to także problem mentalny mieszkańców, bowiem stosowanie przemocy często identyfikuje się z mitem, że „to sprawa prywatna”, więc zgłoszenia przypadków przemocy nie są jeszcze tak oczywiste. Nie wszyscy są świadomi faktu, że przemoc to nie jest tylko osobisty problem, ale przestępstwo ścigane z urzędu (art. 207 k.k.) a brak reakcji na przemoc prowadzi do jej eskalacji i jest poważnym zagrożeniem dla zdrowia a nawet życia.

W programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej powinna być zatem zaplanowana permanentna diagnoza społeczna, pokazująca rzeczywisty rozmiar tego problemu na obszarze Gminy Zwierzyniec.

Trudności diagnostyczne powoduje fakt, że przemoc jako problem rzadko wychodzi poza próg domu. Osoby będące ofiarami przemocy niechętnie szukają pomocy wśród osób bliskich czy instytucji.

Najczęstsze powody takiego zachowania to:

- 1) lęk przed zemstą ze strony partnera,
- 2) uczucie wstydu i upokorzenia, obawa przed opinią otoczenia,
- 3) poczucie winy osoby doznającej przemocy,
- 4) niska samoocena osoby doznającej przemocy,

- 5) zależność finansowa od partnera, który często jest jedynym żywicielem rodziny,
- 6) brak wiary we własne siły,
- 7) brak odwagi przed samodzielnym utrzymaniem siebie i dzieci,
- 8) złudzenie, że przemoc była incydentalna, a sam partner zmieni się na lepsze,
- 9) uznanie przemocy za wewnętrzny problem rodziny,
- 10) utrata wiary w jakąkolwiek pomoc,
- 11) porażki w poszukiwaniu pomocy,
- 12) utrzymanie toksycznego związku kosztem cierpienia, ze względu na wartości religijne lub tradycje kulturowe.

Diagnoza to nie tylko rozpoznawanie sytuacji, ale także pierwszy etap dostarczania wsparcia, wzmocnienia, wprowadzenia zmian. W pracy z rodziną diagnozą powinien być objęty nie tylko sam jej podmiot (osoba lub cała rodzina), ale także środowisko społeczne i szeroko rozumiane otoczenie.

Ponadto należy podkreślić, że ofiarami przemocy są często dzieci, które nie potrafią same poprosić o pomoc, co jeszcze bardziej utrudnia dokładne rozpoznanie problemu i przygotowanie stosownej oferty wsparcia. Dzieci rozwijając się w atmosferze przemocy często przejmują negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają sprawcami przemocy jako dorośli. To zagrożenie powoduje konieczność jak najszybszego reagowania oraz odizolowanie osób doświadczających przemocy od sprawców.

Dzięki dobrej diagnozie i opartej na niej ofercie wsparcia problem przemocy może zostać ograniczony do minimum, a osoby jej doświadczające mogą poczuć się bezpiecznie. Diagnoza powinna pokazać faktyczną skalę problemu oraz realne potrzeby, które stoją przed władzą lokalną, służbami oraz instytucjami zajmującymi się polityką społeczną, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania przemocy domowej, a także przed społecznością lokalną Gminy. Sporządzenie dokładnej i wartościowej diagnozy staje się więc wyzwaniem dla obecnego programu.

Istotnym obszarem programu powinna być też szeroko rozumiana działalność profilaktyczna, aby nie dopuścić do rozprzestrzeniania się zjawiska przemocy i ochronić przez przemocą osoby i rodziny.

Uzupełnienie diagnozy może stanowić też analiza SWOT sytuacji społecznej w kontekście rozwiązywania problemu przemocy oraz analiza potencjału jakim dysponuje Gmina w celu minimalizowania skutków tego problemu.

Analizę SWOT wykonano po przeprowadzeniu zogniskowanego wywiadu grupowego z lokalnymi ekspertami, którymi byli członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu, w tym asystent rodziny pracujący w rodzinach, gdzie pojawia się zagrożenie przemocą wobec dzieci w różnych jej formach oraz przedstawiciele gminnych placówek edukacyjnych tj. szkół i przedszkoli i ochrony zdrowia.

Analiza SWOT

sytuacji społecznej na terenie Gminy Zwierzyniec w kontekście przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Mocne strony	Słabe strony
1. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych. 2. Dobra współpraca służb i instytucji w ramach ZI. 3. Realizowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz programów i projektów wspomagających służby w rozwiązywaniu problemów środowiska. 4. Dostęp do bezpłatnego poradnictwa prawnego i psychologicznego na poziomie Gminy i Powiatu. 5. Profesjonalna kadra służb pomocowych oraz pozostałych podmiotów działających na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (posiadane szkolenia w zakresie pracy z ofiarami przemocy, świadomość problemu oraz zaangażowanie w udzielanie pomocy). 6. Gotowość do poszerzania wiedzy oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników służb, instytucji, podmiotów stykających się z problemem przemocy domowej.	1. Problemy mentalne środowiska, wstyd przed ujawnianiem przemocy. 2. Mało rozwinięta sieć placówek udzielających długookresowego schronienia osobom doznającym przemocy. 3. Niedostateczna wiedza społeczności lokalnej o kompetencjach poszczególnych służb i ich zapleczu. 4. Brak permanentnego (ciągłego) dostępu do programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc. 5. Problemy mentalne (zależność) uniemożliwiające skuteczne odizolowanie sprawcy przemocy. 6. Zbyt długi tryb postępowania karnego za znęcanie się nad rodziną. 7. Niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów (zawieszania kar).
Szanse	Zagrożenia
1. Akceptacja społeczna dla działań instytucji związanych z przeciwdziałaniem przemocy. 2. Coraz bardziej dostosowane do potrzeb uregulowania prawne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. 3. Zwiększanie dostępności do działań terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy. 4. Inicjowanie i koordynowanie działań służb w ramach lokalnego systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej.	1. Obojętność społeczna wobec przemocy domowej. 2. Niechęć/obawa osób poszkodowanych do ujawniania przemocy. 3. Niebezpieczeństwo marginalizacji i wykluczenia społecznego osób i rodzin dotkniętych przemocą. 4. Funkcjonujące w społeczeństwie mity, przekonania i stereotypy na temat przemocy domowej. 5. Poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc.

Analiza SWOT pokazuje potencjał instytucjonalny (ZI, MOPS, inne instytucje), kompetencyjny (służby wyszkolone, poszerzające wiedzę) i sprawczy (posiadający umiejętności posługiwania się skutecznymi metodami wsparcia i poszukiwania źródeł wsparcia). Pokazuje też pewne wzorce zachowań społecznych, które ograniczają skuteczność działania. Wnioski wynikające z analizy SWOT wskazują, że aby ustalić rzeczywisty rozmiar problemu oraz wytyczyć kierunki w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej należy skierować aktywność zarówno na rozpoznanie zjawiska jak i wdrożenie działań edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych, po to, by w jak największym stopniu uświadomić społeczności lokalnej zagrożenia, informować jak należy chronić rodzinę, jak przeciwdziałać niepożądanym zachowaniom społecznym i jak utrzymywać wzorzec prawidłowo funkcjonującej rodziny w społeczeństwie.

Zasoby Gminy Zwierzyniec w zakresie podejmowania działań dotyczących rozwiązywania problemu przemocy domowej, oprócz Zespołu Interdyscyplinarnego i lokalnych instytucji samorządowych stanowią:

1. Stowarzyszenie Profilaktyczno-Edukacyjne „Razem” w Zwierzyńcu,
2. Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Szczepleszynie,
3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu,
4. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie,
5. Centrum Zdrowia Psychicznego w Radecznicy i Biłgoraju,
6. Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej w Lublinie,
7. Stowarzyszenie Równych Szans „Bona Fides” Zamość.

Zakres współpracy tych podmiotów wynika zarówno z niektórych uregulowań prawnych jak i wypracowanych dotychczas praktyk, które mogą być doskonalone na rzecz ochrony osób doznających przemocy oraz ich rodzin.

4. Adresaci programu

W kontekście wniosków sformułowanych w rozdziale 4 adresatami gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej będą:

- 1) Osoby i rodziny z terenu Gminy Zwierzyniec doświadczające przemocy od swoich bliskich.
- 2) Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że są sprawcami przemocy.
- 3) Instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
- 4) Władze lokalne mające wpływ na kształtowanie warunków bezpieczeństwa dla osób doświadczających przemocy.
- 5) Społeczność lokalna Gminy Zwierzyniec jako grupa mająca wpływ na kształtowanie prawidłowych postaw wobec przemocy oraz promowanie stylu życia bez przemocy.

5. Założenia programowe i kierunki planowanych działań

W celu zwiększenia skuteczności wdrażania programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, a także trafnego sformułowania celów programu określono cztery główne założenia programowe:

1. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej ustala się jako priorytetowy kierunek umożliwiający rzetelną diagnozę problemu oraz opracowanie skutecznych planów wsparcia dla osób doznających przemocy i podejmowanie konsekwentnych działań wobec osób stosujących przemoc.
2. Wdrożenia działań o charakterze profilaktycznym, edukacyjnym i informacyjnym jako priorytet w eliminowaniu stereotypów o przemocy domowej oraz do zmiany mentalności mieszkańców w zakresie walki ze skutkami przemocy, co może wpłynąć na zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej. W tym obszarze zwrócono też uwagę na pomaganie osobom dotkniętym przemocą w systemie, który powinien łączyć działania sektora publicznego i organizacji pozarządowych.
3. Zwiększenie skuteczności działań adresowanych do osób doświadczających przemocy domowej jako warunek umożliwiający prawidłowe funkcjonowanie społeczne, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa oraz wpływu na własne życie.
4. Zwiększenie skuteczności działań adresowanych do osób stosujących przemoc jako warunek umożliwiający tym osobom zmianę dotychczasowych zachowań i stylu życia oraz ponoszenie kary za nieakceptowane zachowania wobec bliskich w rodzinie.

Na podstawie zdefiniowanych założeń określono cele Programu oraz wskaźniki umożliwiające monitorowanie i postęp wdrażania Programu.

6. Cele, zadania i wskaźniki realizacji programu

Głównym celem Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej jest „*Skuteczne wsparcie mieszkańców Gminy Zwierzyniec doznających przemocy domowej oraz umożliwienie im życia w środowisku wolnym od przemocy*”.

Osiągnięcie powyższego celu będzie możliwe poprzez realizację czterech celów szczegółowych, zdefiniowanych jako:

1. Wzmocnienie skuteczności działań wobec osób doznających przemocy domowej.
2. Wzmocnienie skuteczności działań wobec osób stosujących przemoc domową.
3. Profesjonalizacja Zespołu Interdyscyplinarnego oraz skuteczna koordynacja lokalnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
4. Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej mieszkańców Gminy Zwierzyniec wobec problemu przemocy domowej.

Do realizacji celu numer 1 zaplanowano zadania polegające na:

- 1) podejmowaniu interwencji w ramach procedury „Niebieskie Karty” w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej,
- 2) zapewnieniu i utrzymaniu bezpieczeństwa osób doznających przemocy poprzez opracowywanie skutecznych planów wsparcia z udziałem policji, prokuratury, kuratorów sądowych i innych służb w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- 3) zapewnieniu szybkiej ścieżki wsparcia osobom doznającym przemocy we współpracy z instytucjami wspierającymi ofiary przemocy domowej, w tym:
 - ośrodkami wsparcia dla osób doznających przemocy,
 - domami dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
 - ośrodkiem (punktem) interwencji kryzysowej,
- 4) prowadzeniu pracy socjalnej z osobami doznającymi przemocy domowej,

Do realizacji celu numer 2 zaplanowano zadania polegające na:

- 1) izolowaniu sprawców przemocy od osób, wobec których stosują przemoc,
- 2) współpracy z prokuraturą w zakresie rozpatrywania wniosków o podejrzenie przestępstwa i ściganie sprawców przemocy,
- 3) współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu w zakresie zapewnienia osobom stosującym przemoc korzystania z programów korekcyjno – edukacyjnych lub programów psychologiczno -terapeutycznych.

Do realizacji celu nr 3 zaplanowano zadania polegające na:

- 1) aktywnym i odpowiedzialnym uczestnictwie poszczególnych członków w pracach ZI,
- 2) utrzymaniu wysokiego poziomu profesjonalizmu poprzez udział w szkoleniach (w tym szkoleniach wewnętrznych), seminariach, konferencjach i innych formach poszerzania wiedzy i doskonalenia kompetencji niezbędnych do pracy w ZI,
- 3) nawiązaniu współpracy z podmiotami lokalnymi w zakresie poszerzania oferty wsparcia dla osób i rodzin z problemem przemocy,
- 4) podejmowaniu przez członków ZI inicjatyw i działań mających na celu diagnozę zjawiska przemocy na obszarze Gminy,
- 5) opracowywaniu corocznych sprawozdań (raportów) opisujących stan i efekty podejmowanych działań.

Do realizacji celu nr 4 zaplanowano zadania polegające na:

- 1) inicjowaniu lokalnych kampanii społecznych propagujących prawidłowe, wolne od przemocy relacje w rodzinach,
- 2) współpracę z lokalnymi przedszkolami i szkołami w podnoszeniu poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy domowej w zakresie wprowadzenia do programów kształcenia dzieci i młodzieży treści na temat objawów, przyczyn i skutków przemocy,
- 3) prowadzeniu działań edukacji społecznej o treści uświadamiającej zagrożenia płynące z przemocy domowej oraz propagujących zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinach,

- 4) współpracę z lokalnymi instytucjami typu placówki ochrony zdrowia, placówki kultury, kościoł oraz mediami na temat propagowania działań wspierających osoby doznające przemocy oraz promujących rodzinę jako bezpieczne środowisko wychowawcze.

Zadania niezbędne do realizacji wspomnianych wyżej celów szczegółowych mogą być w każdym czasie uzupełnione (poszerzone) o dodatkowe, których zakres będzie niezbędny do prawidłowej realizacji celów i osiągnięcia oczekiwanych efektów potwierdzających skuteczność wdrażania programu.

Wskaźniki dla poszczególnych celów zostały podzielone na dwie grupy uwzględniające cel ogólny i cele szczegółowe.

Dla celu głównego zdefiniowano dwa zasadnicze wskaźniki umożliwiające ocenę stopnia wdrażania zadań programowych oraz ich efektywność:

- 1) Liczbę rodzin, w których występuje problem przemocy. Wskaźnik będzie badany corocznie w oparciu o liczbę spraw prowadzonych w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Zakłada się, że ten wskaźnik będzie odzwierciedleniem działań interwencyjnych, edukacyjnych oraz profilaktycznych podejmowanych w rodzinach z problemem przemocy domowej.
- 2) Liczbę rodzin doznających przemocy, wobec których zakończono procedurę „Niebieskie Karty” z powodu ustania przemocy. Wskaźnik będzie badany w oparciu o liczbę protokołów (ZI, grup diagnostyczno-pomocowych) z zakończenia postępowania w sprawach przemocy. Zakłada się, że wzrośnie skuteczność działań, prowadzonych na rzecz osób doznających przemocy, czego obrazem będzie rosnąca liczba spraw zakończonych w danym roku kalendarzowym z powodu ustania przemocy domowej.

Dla celów szczegółowych ustalono następujące wskaźniki porównywane w skali roku:

Dla celu nr 1;

- 1) liczbę osób doznających przemocy, dla których założono „Niebieską Kartę”,
- 2) liczbę osób doznających przemocy, z którymi opracowano plan wsparcia w zakresie radzenia sobie z problemem przemocy,
- 3) liczbę osób doznających przemocy, wobec których zakończono procedurę „Niebieskie Karty” z uwagi na pełną realizację planu wsparcia,
- 4) liczbę osób doznających przemocy, które skierowano do specjalistów w instytucjach zewnętrznych (OIK, poradnie specjalistyczne, itp.),
- 5) liczbę osób doznających przemocy skierowanych do ośrodków wsparcia w związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa.

Dla celu numer 2;

- 1) liczbę osób stosujących przemoc domową skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno - terapeutycznym,
- 2) liczbę osób stosujących przemoc domową, które uczestniczyły i zakończyły udział w pełnym programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno - terapeutycznym,
- 3) liczbę wniosków skierowanych do prokuratury o ściganie osób stosujących przemoc domową,
- 4) liczbę wszczętych postępowań o ściganie osób stosujących przemoc domową,

- 5) liczbę umorzonych postępowań wobec osób stosujących przemoc domową,
- 6) liczbę postępowań zakończonych ukaraniem osób stosujących przemoc domową.

Dla celu numer 3;

- 1) liczbę członków ZI biorących aktywny udział w pracach ZI (aktywność oznacza 100% obecności na planowanych spotkaniach ZI i grupach diagnostyczno-pomocowych, oraz obecność usprawiedliwioną i przyjętą przez przewodniczącego ZI),
- 2) liczbę konsultacji, superwizji i szkoleń wewnętrznych organizowanych dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych,
- 3) liczbę członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych biorących udział w szkoleniach, konferencjach, sympozjach i innych spotkaniach zewnętrznych o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat przeciwdziałania przemocy,
- 4) liczbę członków ZI biorących udział w konsultacjach, superwizji i szkoleniach wewnętrznych,
- 5) liczbę inicjatyw diagnostycznych (raporty, opinie jakościowe) prowadzonych przez członków ZI w zakresie identyfikacji zasięgu i skutków przemocy w rodzinach na terenie Gminy,

Dla celu numer 4;

- 1) liczbę inicjatyw informacyjno-edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej skierowanych do społeczności lokalnej,
- 2) liczbę pogadanek na temat skutków przemocy domowej zrealizowanych w przedszkolach i szkołach na terenie Gminy Zwierzyniec,
- 3) liczbę egzemplarzy rozdysponowanych ulotek i materiałów informacyjnych o tematyce związanej z przeciwdziałaniem przemocy,
- 4) liczbę innych inicjatyw prowadzonych w ramach programu na rzecz profilaktyki i edukacji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki będą badane w oparciu o dokumentację działań Zespołu Interdyscyplinarnego w Zwierzyncu oraz informacji uzyskanych od podmiotów prowadzących działania w zakresie profilaktyki przemocy, współpracujących z Zespołem Interdyscyplinarnym na poziomie Gminy, w tym MOPS-u, policji, szkół, placówek ochrony zdrowia, prokuratury, sądu i innych.

7. Opis realizacji programu

Przemoc jest zjawiskiem wymagającym działań interdyscyplinarnych. Z uwagi na fakt, iż przemocy towarzyszą alkohol, zaniechania, kłopoty materialne, zdrowotne oraz wiele innych, prowadzenie działań wymaga zaangażowania specjalistów z różnych dziedzin oraz współpracy wielu instytucji. Przemoc w rodzinie dotyka wszystkich jej członków, także świadków przemocy, którymi często są dzieci i one również wymagają pomocy. W sytuacji przemocy domowej działania muszą mieć wielowymiarowe podejście. Tylko działania

interdyscyplinarne dają takie możliwości, by różne osoby i służby mogły działać w tym samym czasie, zajmując się różnymi aspektami przemocy zgodnie ze swoimi kompetencjami i zadaniami. Aby przyniosły pożądaną efekt, którym będzie zmiana i zatrzymanie przemocy, działania muszą być dostosowane do potrzeb konkretnych rodzin, skoordynowane i tworzące system, który będzie oddziaływał zarówno na osobę doświadczającą przemocy jak i stosującą przemoc.

Praktyka pokazuje, że skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga podejmowania nie tylko działań interwencyjnych, ale też wsparcia po interwencji. Program jest traktowany jako element lokalnego systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy. Działania interdyscyplinarne umożliwiają prowadzenie spraw przez instytucje (podmioty) najbardziej kompetentne w danej dziedzinie. Każda z nich do współpracy wnosi swoją wiedzę i umiejętności, które mają istotne znaczenie dla przyjęcia najlepszej strategii w zakresie wychodzenia z przemocy i zapobiegania jej nawrotom.

W „Programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Zwierzyniec na lata 2025-2030” najważniejszą rolę przypisano Zespołowi Interdyscyplinarnemu, który koordynuje procedurę „Niebieskie Karty”. Nie mniejsza jest także rola podmiotów, których działania są powiązane z procedurą np. policji, prokuratury oraz ośrodka pomocy społecznej, który prowadzi działania w obszarze wspierania osób doświadczających przemocy poprzez realizację pracy socjalnej i poradnictwa socjalnego a także zapewnia obsługę administracyjną Zespołu Interdyscyplinarnego.

Realizacja działań programowych będzie przypisana głównie podmiotom wchodzącym w skład Zespołu Interdyscyplinarnego, władzom Gminy oraz instytucjom współpracującym na zasadach partnerskich. W przypadku konieczności zlecenia określonych zadań poza krąg wymienionych wyżej instytucji zastosowane zostaną procedury określone w obowiązujących przepisach prawa w zakresie zlecenia zadań i usług, w tym przepisach o pożytku publicznym i wolontariacie oraz prawa zamówień publicznych.

Szczegółowa realizacja programu nie wymaga podejmowania dodatkowych działań formalnych typu umowy, porozumienia bądź też inicjatyw w zakresie stanowienia lokalnych aktów prawnych. Realizacja programu wymaga formalnego przyjęcia programu przez Radę Miejską w Zwierzyńcu, a ponadto zrozumienia, podziału zadań, dobrej koordynacji oraz zaangażowania podmiotów, którym zostaną powierzone poszczególne zadania.

Przewiduje się, że realizacja programu pozwoli na jego pełne wykonanie. Oczekiwane rezultaty wdrożenia programu to między innymi:

- a) podniesienie skuteczności interwencji wobec problemu przemocy domowej;
- b) rozwój oferty pomocowej dla rodzin, w których występuje przemoc;
- c) integracja działań instytucji wobec problemu przemocy domowej;
- d) rozwój wiedzy, kompetencji, umiejętności reagowania na problem przemocy poprzez szkolenia, konferencje, programy korekcyjno – edukacyjne, itp.
- e) wzrost świadomości społecznej na temat problemu przemocy domowej i jej skutków.

Rezultaty wdrożenia programu można analizować w dwóch płaszczyznach jako korzyści:

- a) dla osób i rodzin doświadczających przemocy, do których można zaliczyć:
 - możliwość uzyskania wieloaspektowej oferty wsparcia w przewyciężaniu trudnej sytuacji,

- poznanie swoich mocnych i słabych stron w procesie radzenia sobie z problemem przemocy,
 - większa samodzielność w realizacji potrzeb życiowych dzięki specjalistycznemu wsparciu,
 - lepsze rozumienie potrzeb, problemów oraz zasobów pomocnych w przezwycięzeniu trudności i poprawie swojej sytuacji,
 - wsparcie, którego nie można byłoby osiągnąć bez odpowiedniej pomocy specjalistów,
 - poczucie większej wartości, sprawczości oraz wpływu na własne życie.
- b) dla osób pomagających rozwiązać problem, w tym członków Zespołu Interdyscyplinarnego, do których można zaliczyć:
- poszerzenie diagnozy o aspekty dostrzegane przez specjalistów, zwiększenie trafności diagnozy sytuacji życiowej osób doświadczających przemocy, możliwość weryfikacji dotychczasowego jej postrzegania,
 - poszerzenie wiedzy na temat rozumienia specyfiki pomagania,
 - podejmowanie działań uwzględniających wieloaspektową wiedzę o kliencie,
 - szybkiego poznania realnych postaw i możliwości osób z problemem przemocy oraz efektywne przewidywanie ograniczeń, barier, nowych problemów,
 - zwiększenie skuteczności działania,
 - poznanie mocnych i słabych stron instytucji pomagających poprzez uzyskanie informacji zwrotnych od osób objętych wsparciem,
 - poznanie mocnych i słabych stron instytucji pomagających poprzez uzyskanie informacji zwrotnych członków zespołu.
 - poznanie trudności w pracy na rzecz rozwiązywania problemów przemocy, które mogą być przezwyciężone tylko dzięki współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym.

Zakres planowanych do realizacji zadań oraz terminy ich realizacji zostały przedstawione w wersji tabelarycznej w załączniku do Programu jako „Harmonogram wdrażania Programu”.

8. Metody i techniki realizacji programu

Do realizacji programu posłużą dwie najważniejsze metody pracy. Pierwszą z nich jest metoda „team work”, czyli praca grupowa w zespole specjalistów. Praca ta ma swoją specyfikę, ze względu na to, że tworzące zespół osoby wnoszą do niego specjalistyczną wiedzę i kompetencje, które wynikają z ich zróżnicowanego przygotowania zawodowego. Aby praca zespołu przynosiła wymierne efekty, muszą zostać spełnione cztery warunki:

- Pierwszy z nich to zdefiniowanie celów w formie konkretnych problemów do rozwiązania.
- Drugim warunkiem jest swobodne wypowiedzianie własnego zdania i opinii, przy zachowaniu odrębnego zdania innych członków zespołu i dążeniu do skutecznego porozumiewania się.
- Trzeci warunek to maksymalne wykorzystanie doświadczenia zawodowego wszystkich członków zespołu, poprzez pełnienie konkretnych ról w zespole nakierowanym na pracę z osobami doświadczającymi przemocy lub osobami podejrzanymi o jej stosowanie.

- Czwartym warunkiem jest zapewnienie możliwości oceny własnej pracy przez osoby będące członkami zespołu. Praca, aby była efektywna, wymaga nie tylko zaangażowania, ale też ewaluacji – oceny i wyciągania wniosków prowadzących do jej doskonalenia.

Stosowanie metody „team work” wymaga przestrzegania pewnych zasad tj. celowości działania, współdziałania osoby doświadczającej problemu w planowaniu działań na jej rzecz oraz akceptacji celów działania. W praktycznym działaniu metoda „team work” zostanie wykorzystana przez Zespół Interdyscyplinarny, który jest inicjatorem, twórcą i koordynatorem wdrażania niniejszego Programu.

Drugą metodą, która zostanie wykorzystana we wdrażaniu Programu będzie metoda prowadzenia indywidualnego przypadku „case work”. Metoda ta polega głównie na pomocy w rozwiązywaniu problemów osoby doznającej przemocy domowej przez bezpośrednie oddziaływanie specjalisty (pracownika socjalnego, psychologa itp.) na nią i jej najbliższe otoczenie. Praca metodą indywidualnego przypadku wymaga bogatej wiedzy teoretycznej z różnych dziedzin oraz doświadczenia praktycznego. Istotą prowadzenia osoby (klienta) tą metodą jest mobilizowanie i motywowanie jednostki do zmiany swojej sytuacji oraz wyposażenie jej w wiedzę i umiejętności niezbędne do samodzielnego funkcjonowania. W tym działaniu nie ma miejsca na wyręczanie osoby oraz uzależnianie osoby (klienta) od pracownika prowadzącego interwencję przeciw przemocy.

Pierwszym etapem w ramach tej metody jest diagnoza, której zadaniem ma być ujawnienie czynników powodujących zaistnienie trudnej sytuacji w życiu osoby. Etap skoncentrowany na rozpoznaniu, które prowadzi do diagnozy przypadku, polega na identyfikacji i analizie sytuacji jednostki w kontekście problemu, z którym się ona boryka. Materiał konieczny do opracowania diagnozy może pochodzić z różnych źródeł, zebrany za pomocą różnych technik i narzędzi, a dotyczy zwykle sytuacji osobistej, bytowej, zdrowotnej i społecznej. W zbieraniu danych i kompletowaniu historii przypadku należy ograniczyć się do faktów istotnych dla rozwiązania problemu. Głównym źródłem informacji powinna być sama osoba wspierana (klient), w wyjątkowych sytuacjach informacje te powinny być potwierdzone przez osoby z jej najbliższego otoczenia. Na podstawie zgromadzonych danych formułowane są wnioski, stanowiące o jakości diagnozy i podejmowaniu dalszych kroków w celu rozwiązania problemu przemocy domowej.

Główne narzędzia do diagnozy to formularz „Niebieskie Karty” oraz pomocniczo środowiskowy wywiad rodzinny, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej. Wywiad i obserwacja to najczęściej używane metody zbierania informacji i nimi najczęściej należy posługiwać się podczas diagnozowania przemocy. Po przeprowadzeniu diagnozy należy ustalić plan postępowania, określający kolejne kroki podjętej interwencji. Opracowanie planu pracy powinno określać co, kiedy i jak ma uczynić pomagający w odniesieniu do osoby, której pomaga, aby uruchomić proces aktywności (działania, rewalidacji, terapii).

Najdłuższym etapem jest prowadzenie przypadku według opracowanego planu, tzw. interwencja, wymagająca korygowania diagnozy i planu postępowania. Rzeczywista interwencja rozpoczyna się już od pierwszego kontaktu. Cele działania, w tym terapii są określane wspólnie przez grupę diagnostyczno - pomocową i osobę doświadczającą przemocy, a sposób prowadzenia przypadku wynika z potrzeb osoby wspieranej (klienta). Bardzo ważnym etapem jest zakończenie interwencji. Ma ono być wyraźnym znakiem, że prowadzący przypadek specjalista (lub grupa specjalistów) uważa swoją dalszą aktywność za zbędną a

osoba, która doświadczała przemocy jest w stanie samodzielnie funkcjonować w swoim środowisku i pełnić role społeczne.

9. Budżet programu

Program realizowany będzie w ramach środków własnych Gminy Zwierzyniec. Koszty, realizacji programu będą planowane każdego roku w budżecie Gminy i planie wydatków MOPS w Zwierzyńcu, który zgodnie z treścią art. 9a ust. 9³ ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej jest odpowiedzialny za obsługę organizacyjno-techniczną i finansową zespołu interdyscyplinarnego.

Praca członków zespołu interdyscyplinarnego mieści się w ramach kosztów pracodawców delegujących członków do pracy w ZI oraz ich obowiązków zawodowych. Spotkania ZI oraz grup diagnostyczno - pomocowych nie będą generowały kosztów finansowych w kategorii „wynagrodzenie” osobowe. Zespół korzysta ze sprzętu komputerowego oraz lokalu Urzędu Miejskiego w Zwierzyńcu udostępnionego na potrzeby ośrodka pomocy społecznej.

Realizacja wszystkich celów i działań planowanych w ramach programu, obsługa ZI finansowana będzie ze środków przeznaczonych na przeciwdziałanie przemocy domowej, ewidencjonowanych w rozdziale 85 205 Budżetu Gminy. Plany środków finansowych na realizację Programu ustalane będą corocznie w trybie określonym dla samorządów w przepisach o finansach publicznych. Finansowanie działań Programu może także odbywać się z udziałem środków pozyskiwanych w ramach grantów i programów dofinansowywanych ze środków Unii Europejskiej.

10. Monitorowanie i ewaluacja programu

Monitorowanie procesu wdrożenia programu odbywać się będzie w okresach rocznych, zgodnie z terminami określonymi w statystyce publicznej- adekwatnie do terminów sporządzania sprawozdań z działalności ZI oraz zadań w zakresie wdrażania Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Informacje o realizacji przedsięwzięć programu będą gromadzone przez osobę imiennie wyznaczoną do obsługi Programu przez Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu.

Zespół Interdyscyplinarny dokona rocznej oceny postępów w realizacji programu w odniesieniu do wszystkich wskaźników, przedstawionych w Programie, celem przeprowadzenia dokładnej ewaluacji i sprawdzenia skuteczności wdrażania planowanych działań. Dokumentacja dotycząca wdrażania Programu przechowywana będzie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu.

³ Art.9a, ust 9. Obsługę organizacyjno-techniczną i finansową zespołu interdyscyplinarnego zapewnia ośrodek pomocy społecznej... (Dz.U.2024, poz.424 z późn.zm)

W przypadku wystąpienia nowych okoliczności mających wpływ na kształt i treści Programu, może on być modyfikowany w trakcie realizacji, pod warunkiem zachowania formy pisemnej i procedury obowiązującej dla uchwalenia Programu.

Podsumowanie

Przemoc jest jednym z najbardziej niepokojących zjawisk współczesnego świata. Może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany. W poszukiwanie skutecznych form przeciwdziałania przemocy domowej angażowani są profesjonaliści, organizacje pozarządowe i specjalistyczne instytucje. Nie jest to łatwe zadanie, gdyż ingerencja zewnętrzna w środowisko rodzinne dotknięte przemocą wymaga niezwyklej wrażliwości, wnikliwego rozumienia złożoności zjawisk występujących w życiu rodzinnym, jak i szczególnej troski i rozważności w trakcie interwencji.

Pomoc dostępna dla osób doznających przemocy domowej na terenie Gminy Zwierzyniec to pomoc prawna, terapeutyczna, psychologiczna oraz socjalna. Zakłada się, że wspólna praca całego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz instytucji lokalnych współpracujących w tym obszarze powinna przynosić wymierne efekty w postaci ograniczenia zjawiska przemocy domowej i jej skutków w rodzinach.

Wdrożenie programu oraz praca specjalistów zaangażowanych w działania programu umożliwi spojrzenie na kwestię przemocy z odmiennych perspektyw oraz ułatwi efektywne działanie w sytuacji krzywdzenia. Kluczowym aspektem działań w ramach programu jest podejście wskazujące, że **„Przemoc domowa jest przestępstwem. W procesie wdrażania programu najważniejsze jest bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy. Za przemoc zawsze odpowiedzialna jest osoba która ją stosuje.”**

Bibliografia wykorzystana przy opracowaniu Programu

1. Sylwia Spurek, *Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Komentarz*, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008.
2. Lipowska – Teutsch, „Wychowywać, wyleczyć, wyzwolić”, Warszawa 1998.
3. Sabina Pawlas – Czyż, Kazimiera Wódz, *Praca socjalna wobec współczesnych problemów społecznych*, Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT”, Toruń 2007.
4. Poradnik dla osób stosujących przemoc, *Godne życie bez przemocy*, Stowarzyszenie Na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Niebieska Linia, Warszawa 2008.
5. J. Mellibruda, R. Durda, H. D. Sasal *O przemocy domowej. Poradnik dla lekarza pediatry*, PARPA, Warszawa 1998.

Harmonogram wdrażania Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Zwierzyniec na lata 2025-2030

Do osiągnięcia celu głównego zaplanowano realizację czterech celów szczegółowych oraz działań, które zostały wskazane w poniższym zestawieniu.

<i>Lp.</i>	<i>Cel szczegółowy</i>	<i>Zakres działań</i>	<i>Realizatorzy</i>	<i>Termin realizacji</i>
1	Wzmocnienie skuteczności działań wobec osób doznających przemocy domowej	Podejmowanie interwencji w ramach procedury „Niebieskie Karty” w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy.	Przedstawiciele policji, MOPS, MGKRPA, szkoły, służba zdrowia	Na bieżąco
		Zapewnienie i utrzymanie bezpieczeństwa osób doznających przemocy poprzez opracowywanie skutecznych planów wsparcia z udziałem policji i innych służb w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Członkowie ZI i grup diagnostyczno-pomocowych, ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	Na bieżąco
		Zapewnienie szybkiej ścieżki wsparcia osobom doznającym przemocy we współpracy z instytucjami wspierającymi ofiary przemocy domowej	Członkowie ZI i grup diagnostyczno-pomocowych, ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	Na bieżąco
		Prowadzenie pracy socjalnej z osobami doświadczającymi przemocy domowej.	Pracownicy socjalni MOPS	W zależności od potrzeb

2	Wzmocnienie skuteczności działań wobec osób stosujących przemoc domową	Współpraca z przedstawicielami policji w zakresie izolowania sprawców przemocy od osób, wobec których stosują przemoc.	Przewodniczący ZI	W zależności od potrzeb
		Współpraca z prokuraturą w zakresie rozpatrywania wniosków o podejrzenie przestępstwa i ściganie sprawców przemocy.	Przewodniczący ZI	Na bieżąco
		Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu w zakresie umożliwiania sprawcom przemocy domowej korzystania z programów korekcyjno – edukacyjnych i psychologiczno - terapeutycznych.	Przewodniczący ZI. PCPR,	Na bieżąco
3	Profesjonalizacja Zespołu Interdyscyplinarnego oraz skuteczna koordynacja lokalnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	Aktywne i odpowiedzialne uczestnictwo poszczególnych członków w pracach ZI.	Członkowie ZI oraz grup diagnostyczno – pomocowych,	Na bieżąco
		Utrzymanie wysokiego poziomu profesjonalizmu poszczególnych członków ZI poprzez udział w szkoleniach (w tym szkoleniach wewnętrznych), seminariach, konferencjach i innych formach poszerzania wiedzy i doskonalenia kompetencji niezbędnych do pracy w ZI.	Członkowie ZI oraz grup diagnostyczno - pomocowych	Na bieżąco
		Nawiązanie współpracy z podmiotami lokalnymi, zajmującymi się sprawami rozwiązywania problemów społecznych, w tym przeciwdziałania przemocy, w zakresie poszerzania oferty wsparcia dla osób i rodzin z problemem przemocy.	Przewodniczący ZI, członkowie ZI	Na bieżąco
		Podejmowanie inicjatyw i działań mających na celu diagnozę zjawiska przemocy na obszarze Gminy Zwierzyniec,	Członkowie ZI	Na bieżąco
		Opracowywanie corocznych sprawozdań (raportów) opisujących stan i efekty działań podejmowanych w ramach programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony ofiar przemocy.	Przewodniczący ZI	W okresach sprawozdawczych
4	Podnoszenie poziomu świadomości i	Inicjowanie lokalnych kampanii społecznych propagujących prawidłowe, wolne od przemocy relacje w rodzinach.	Przewodniczący ZI,	Raz do roku

<i>wrażliwości społecznej mieszkańców Gminy</i> <i>Zwierzyniec wobec problemu przemocy domowej.</i>		członkowie ZI, władze Gminy	
	Współpraca z lokalnymi przedszkolami, szkołami w podnoszeniu poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy domowej w zakresie wprowadzenia do programów kształcenia dzieci i młodzieży treści na temat objawów, przyczyn i skutków przemocy domowej.	Przewodniczący ZI, dyrektorzy szkół i przedszkoli	Na bieżąco
	Prowadzenie działań edukacji społecznej o treści uświadamiającej zagrożenia płynące z przemocy domowej oraz propagujących zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinach.	Przewodniczący ZI, MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco
	Współpraca z lokalnymi instytucjami typu placówki ochrony zdrowia, placówki kultury, kościoł oraz media na temat propagowania działań wspierających osoby doświadczające przemocy oraz promujących rodzinę jako bezpieczne środowisko wychowawcze.	Przewodniczący ZI, instytucje lokalne działające na rzecz rodziny	Na bieżąco

Plan wydatków na realizację celów określonych w Programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na terenie Gminy Zwierzyniec w latach 2025-2030

Cel	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Razem
Wzmocnienie skuteczności działań na rzecz osób doznających przemocy domowej.	400	420	441	464	488	513	2726
Wzmocnienie skuteczności działań wobec osób stosujących przemoc domową	300	315	331	348	366	385	2045
Profesjonalizacja Zespołu Interdyscyplinarnego oraz skuteczna koordynacja lokalnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	11000	11250	11500	11750	12000	12250	69 750
Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej mieszkańców Gminy Zwierzyniec wobec problemu przemocy domowej	300	315	331	348	366	385	2045
Razem	12000	12300	12603	12910	13220	13533	76566